

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за порушення вимог у сфері надання статусів відповідно до Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”

1. Мета

Забезпечення правових підстав для визначення відповідальності осіб за надання статусу учасника бойових дій у порядку, визначеному статтею 6¹ Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” (далі – Закон), особи з інвалідністю внаслідок війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, учасника війни, постраждалого учасника Революції Гідності, члена сім’ї загиблого (померлого) ветерана війни та члена сім’ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблено Мінветеранів з метою вдосконалення механізму контролю за наданням статусів ветеранам та членам їхніх сімей. Попри широке коло органів, наділених повноваженнями з надання статусу учасника бойових дій, саме на Мінветеранів покладено функцію перевірки дотримання законодавства місцевими органами з питань ветеранської політики.

За результатами вибіркового перевірок, проведених у 2025 році, встановлено понад 1 000 фактів неправомірного надання статусів (осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів сімей загиблих Захисників).

Неправомірне надання статусу створює значне навантаження на Державний бюджет. Обсяг пільг та виплат на одну особу у 2026 році варіюється:

мінімально: від 120 тис. грн (житлово-комунальні послуги).

максимально: до 15,06 млн грн (враховуючи одноразову допомогу у зв’язку із загибеллю, медичне обслуговування, пенсійні надбавки та компенсації за житло).

З огляду на це, вбачається за доцільне запровадити адміністративну відповідальність для посадових осіб, відповідальних за безпідставне надання статусів або перешкоджання перевіркам.

З урахуванням розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян (17 грн), розмір стягнення має корелювати із завданими державі збитками:

нижня межа: 7 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (еквівалент 120 тис. грн збитків).

верхня межа: 880 000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (відповідно до максимального обсягу потенційних виплат).

У разі прийняття законопроєкту буде посилено персональну відповідальність – створено превентивний механізм для виваженого підбору персоналу в місцевих органах з питань ветеранської політики, а також забезпечено централізацію нагляду шляхом надання Мінветеранів виключних функцій контролю за дотриманням законодавства, позбавивши міжвідомчу комісію невласливих їй функцій.

Для уніфікації правозастосовної практики законопроєктом пропонується регламентувати порядок надання статусу ветеранам та членам їхніх сімей.

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000E7F2390055DFD800](#)

Підписувач [Калмикова Наталія Фернандівна](#)

Дійсний з [12.09.2024 0:00:00](#) по [11.09.2026 23:59:59](#)

Мінветеранів

№ 4782/1.1/3.1-26 від 19.02.2026

Запропоновані норми систематизують процедури, які тривалий час (понад 30 років) реалізовувалися як норми прямої дії.

Аналіз правозастосовної практики свідчить про системну проблему: відсутність деталізованого процесуального механізму призводить до того, що місцеві органи з питань ветеранської політики неоднозначно та помилково трактують норми прямої дії Закону.

Замість єдиного державного підходу, на місцях створюються суб'єктивні критерії оцінки документів, що спричиняє неправомірне надання статусів особам, які не мають на це законних підстав.

У зв'язку з цим, проєкт акта передбачає перехід від декларативних норм до чітко регламентованого порядку. Це дозволить:

уніфікувати процедуру – встановити вичерпний перелік документів та етапів їх розгляду;

мінімізувати корупційні ризики – усунути дискреційні повноваження посадовців (можливість діяти на власний розсуд);

забезпечити цільове використання бюджету, оскільки помилка в трактуванні норми ціною у 15 млн грн (вартість виплати на одну особу) є неприпустимим навантаженням на державний бюджет.

Беручи до уваги необхідність приведення законодавства у відповідність із цим Законом, набрання ним чинності передбачається через 6 місяців з дати його опублікування, крім розділу I, який набирає чинності з 1 січня 2028 року.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується комплексна реформа системи державного нагляду у сфері надання статусу ветерана. Ключовим нововведенням є запровадження адміністративної відповідальності за порушення законодавства під час надання статусів, а також за перешкоджання здійсненню контрольних заходів.

Для реалізації цієї мети передбачено внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та базового Закону в частині:

визначення Мінветеранів єдиним органом, що здійснює нагляд (контроль) за дотриманням законодавства при наданні статусів учасника бойових дій у порядку, визначеному статтею 61 Закону, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України;

закріплення повноваження Мінветеранів щодо контролю за однаковим застосуванням норм права всіма суб'єктами владних повноважень;

запровадження дієвого механізму притягнення до відповідальності посадових осіб, чий дії або бездіяльність призводять до неправомірного надання статусів або блокування перевірок.

Такий підхід забезпечить перехід від декларативного нагляду до реального інструменту захисту державних коштів та прав ветеранів.

4. Правові аспекти

Кодекс України про адміністративні правопорушення, закони України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” та “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткових фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує погодження Мінфіном, Мінекономіки, Мінцифри, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Міністерством оборони, Міністерством внутрішніх справ, Національною поліцією, Національною гвардією, Державною службою з надзвичайних ситуацій, Службою безпеки, Службою зовнішньої розвідки, Міністерством юстиції, Управлінням державної охорони, Адміністрацією Державної прикордонної служби, Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державною спеціальною службою транспорту, Державним бюро розслідувань, Національним антикорупційним бюро, обласними та Київською міською державними адміністраціями.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт акта потребує проведення консультацій з громадськістю та буде розміщено на офіційному сайті Міністерства у справах ветеранів України у рубриці “Консультації з громадськістю”.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта забезпечить дієвий захист економічних інтересів держави. Запровадження чіткого алгоритму повернення бюджетних коштів у поєднанні з інструментами державного нагляду (контролю) дозволить не лише усувати наслідки правопорушень, а й створить превентивний механізм проти безпідставного надання статусів та зловживань посадовими особами.

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та

навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Повернення коштів до Державного бюджету України у разі доведення факту безпідставного надання статусу
Ветерани та члени їх сімей	Позитивний	Забезпечення правового підґрунтя для визначення чіткого механізму дій та переліку документів для надання статусу

Міністр у справах
ветеранів України

Наталія КАЛМИКОВА

“ ___ ” _____ 2026 р.